

Japanners kunnen niet lachen

Eerste druk, oktober 2012

© 2012 Takeo Hayakawa

ISBN: 978-90-484-2617-1

NUR: 402

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer

www.freemusketeers.nl



Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

De inhoud van dit boek kan autobiografische elementen bevatten en weerspiegelt de persoonlijke beleving van de feiten, de gebeurtenissen en verwachtingen van de auteur. De uitgever aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor schade wegens onjuistheid of onvolledigheid van de gestelde feiten, de gebeurtenissen, verwachtingen, beweringen en meningen.

TAKEO HAYAKAWA

JAPANNERS KUNNEN
NIET LACHEN

Japanners kunnen niet lachen!

Of toch wel?

*Belevenissen met Japanners bedoeld als leidraad voor hen die
met Japanners werken of willen gaan werken.*

Takeo Hayakawa

Natuurlijk kunnen ze dat wel

Van juni 1970 t/m februari 1995 heb ik als enige Nederlander op het Rotterdamse kantoor van de gezamenlijke Japanse scheepsbouw gewerkt. Ik heb daar een gouden tijd gehad en veel vrienden gemaakt onder de Japanners. Zelfs zo dat toen ik in mei 2010 naar Japan ging om veel van mijn oud collega's en zakenrelaties nog eens te zien, dit door hen tot een feestreis is gemaakt die zijn weerga niet kent. Een aantal malen is mij gezegd dat ik dit alles te danken heb aan mijn manier van omgang met hen toen zij in Rotterdam werkten. Ik liet hen, zo zeiden ze mij, thuis voelen in Nederland. Nu hadden zij de kans om eindelijk eens iets terug te doen. Deze opmerkingen overvielen mij nog al omdat ik vind dat ik alleen gedaan heb wat je als lokale staf voor de buitenlander gewoon doet omdat hij of zij hier de weg niet weet, de taal niet spreekt en de manier van omgang onder elkaar niet kent. Er werd letterlijk gezegd dat het voor mij onmogelijk moet zijn om al diegenen te herinneren die ik in die 25 jaar heb ontmoet, maar dat ik er van verzekerd moet zijn dat zij mij zich wel degelijk herinneren. Er werd ook gesuggereerd dat ik een boek zou schrijven over mijn ervaringen met hen zodat latere lokale medewerkers er wat aan kunnen hebben en dat zo'n boekje bij kan dragen aan het verbeteren van de betrekkingen tussen Japanse managers en lokale medewerkers, want die is vaak beroerd.

Welnu, hierbij dus mijn verhaal.

Hoofdstuk 1 – De kennismaking

Al in maart 1965 maakte ik in La Guaira, Venezuela, voor het eerst kennis met Japanners. Na mijn koopvaardijperiode ben ik er in 1969 heen gegaan en heb bij diverse Japanse families gelogeed.

Op een zaterdagmiddag was ik, als klerk, op het m.s. “Maron” Van de KNSM te Amsterdam, in La Guaira aangekomen. De kapitein was vergeten om geld op te vragen bij de agent. Die zaterdagmiddag en de zondag daarop zou er niet gewerkt worden. We hadden dus tijd te over om ergens heen te gaan, maar met de paar dollars die een enkeling had, begon je natuurlijk niet veel. Een zondag vol verveling diende zich aan. Maar niet voor mij. Op die zondagochtend stond ik rond 11 uur aan de railing van het dek naast mijn hut, achter die van de kapitein. Uitkijkend over de kade zag ik plotseling een groepje Japanse officieren aan komen lopen die kennelijk op het achter ons gelegen m.s. “Kibi Maru” thuis hoorden. Aangezien de eerste stuurman mij eens had verteld dat er op Japanse schepen ook een klerk was leek het me leuk om eens met een Japanse collega kennis te maken. Ik ging dus als een razende naar beneden en sprak hen aan met de vraag: “Any one of you speaks English?” De Japanners keken mij verbaasd aan. De vraag werd totaal niet begrepen, maar ze gaven te kennen toch wel te willen weten wat ik ze vroeg. Ik herhaalde dus de vraag. Daarna bleek dat iemand het woord English had verstaan en het op zijn Japans herhaalde: Igurissu? Igurissu? En mompelde tegen zijn collega’s in het Japans wat dat eigenlijk betekent. Maar hoe ze ook in hun geheugen groeven, het bleef onduidelijk. Maar, hoe welwillend ze waren, herhaalden ze het Igurissu nog maar een paar

keer, en ik ook, tot dat er eentje zei: “Ah, Igurissu?” op zo’n manier dat hij mijn vraag begrepen had. Maar ja, de twijfel sloeg toch weer toe en gaf het op. Na nog een tijdje herhalen kwam er uiteindelijk een ander die zei: “Ah, Igurissu – Yes, ghi,” en hij wees een van zijn collega’s aan. En die persoon bleek mijn Japanse collega-klerk te zijn en Takeo Hashimoto te heten. Echt vlot Engels was het niet, maar een conversatie bleek met hem wel degelijk mogelijk. Moest ook wel, want hij moest zijn schip in elke haven inklaren, net zoals ik het mijne. Zij nodigden mij uit aan boord. Zo was ik dus even weg van een verkeerd geleid schip.

Deze gasten maakten het erg gezellig en ik kreeg van alles, voor mij onbekends, te eten en te drinken. Omdat ik zelf erg in vreemde talen en culturen geïnteresseerd ben heb ik honderd uit gevraagd over van alles en nog wat. Bij voorbeeld over hun schriftuur en hoe het met hun namen zat. De klerk legde uit dat zijn voornaam “Takeo” dappere strijder betekent. Toevalligheid: Mijn naam Gerard, betekent dat ook. Dat werd natuurlijk erg leuk gevonden en brak alle reserves die ze nog hadden af. Toen het lunchtijd werd kwam er eten in die hut waar we zaten. Iedereen kreeg een bakje met eten en twee eetstokjes. Ik dus ook. Dat was lachen. Ooit had ik wel eens gehoord dat Chinezen en Japanners met stokjes eten, maar nu stond ik er toch echt voor. En die gasten hadden er geen idee van dat ik dat nog nooit gedaan had en slechts vagelijk van die eetstokjes had gehoord. Mijn collega was echter zo aardig om de stokjes op de juiste manier in mijn rechter hand te plaatsen en na enig geprobeer lukte het mij inderdaad om rijst, vlees en vis naar binnen te krijgen. Ik kreeg van allerlei Japanse snuisterijen van ze. Ik werd er verlegen van. Wij, als Hollanders, namen nooit Hollandse souvenirs mee. Dus ging ik even terug naar boord om bij de Hofmeester een fles rum te bietsen. Ik moest toch wat. Het

werd in ieder geval gewaardeerd. Toen ik aan boord kwam was het de eerste stuurman die heel jaloers riep van: “Jij hebt zeker lekker gevreten hè?” Nou, dat had ik inderdaad. Het was pas tegen het avondeten dat ik weer aan boord kwam. Maar ondertussen hadden de derde stuurman en de tweede marconist mij wel gevraagd om ooit eens een keer naar Japan te komen. Dat liet ik mij geen tweede keer zeggen. Dat wilde ik wel. Ik had wat gekregen met de mensen van dat land. De derde stuurman, Akira Takahashi, vroeg mij of ik er wat voor voelde om met zijn nicht, Yasuko Takahashi, te corresponderen zodat zij beter Engels kon leren. Toen ik na die reis weer thuis was kreeg ik een brief van hem met het adres van zijn nicht en ik schreef de brief en stuurde een foto mee. Ik kreeg snel een brief terug met wat foto's van haarzelf, haar broer Noboru, hun huis en de omgeving. Omdat ik nog op zee zat waren die briefwisselingen voornamelijk wanneer ik tussen twee reizen thuis was. Ik stuurde bij tijd en wijle typisch Nederlandse souvenirs op die daar erg op prijs werden gesteld. Ook van haar kreeg ik af en toe een aardigheidje. Na nog een tijd stelde zij voor dat ik naar Japan zou komen om hun en Japan beter te leren kennen. Ik ging er nu toch serieus over denken. Hoewel, reizen naar Japan waren toen heel erg duur.

De tweede ontmoeting met Japanners

Bij een volgende reis, nu op een ander schip, lagen we in de Havenstad Buena Ventura, Colombia, weer naast een Japans schip. Deze keer was het de “Peru Maru” van Kawasaki Kisen Kaisha. De kennismaking met hen ging nu toch een pietsie anders. Dat was namelijk in een bar in de uitgaanswijk “La Pilota”, die wij kenden als de “Hill”. Bemanningsleden van ons zaten in een bar en de vierde stuurman had verlopen vuurpijlen meegenomen. Die dingen waren bedoeld om af te vuren als het schip in nood was en er geen andere middelen waren om de aandacht te trekken. In onder andere de film “Titanic” zijn die dingen te zien. In een lollige bui werd er een van die dingen tegen middernacht afgeschoten. In no-time stond die hele uitgaanswijk in het volle licht. Dat bleek toch niet helemaal handig te zijn geweest want de meiden in die bar waarschuwden onmiddellijk dat de politie en het leger er binnen een paar minuten zouden zijn. Zij namen de overige vuurpijlen in en zorgden dat ze wegkwamen. Daarna gingen zij op de schoot van alle aanwezige Hollanders zitten. Toen een enkele minuut later politie en leger inderdaad die bar kwamen binnenstormen zagen zij in dat halfduister, vermoedelijk door de stress, alleen maar dames en een paar Japanners. Zonder pardon werden die Japanners meegenomen en was het weer rustig en iedereen van ons opgelucht. De daders vonden het wel lullig voor die Japanners, maar daar hadden die Japanners natuurlijk niets aan. De andere dag vertrokken wij naar Guayaquil in Ecuador. De volgende dag kwam weer de Peru Maru achter ons liggen. Al spoedig kwamen er twee officieren van die boot bij ons op “visite”. Omdat ik op dat moment geen dienst had en op het dek was,

kwamen ze op mij af. Ze maakten een praatje en ik bood ze wat te drinken aan in mijn hut. De een was de scheepsarts en de ander een leerling marconist. Na een korte tijd vroegen ze wie in Buenaventura die lichtpijlen had afgeschoten. Ik zei dat ik dat niet wist, maar dat ik het uit zou zoeken. De volgende haven voor ons beiden was Callao in Peru. Hun arrestatie hadden ze natuurlijk niet gewaardeerd, maar het leger had ze goed behandeld en ze hebben die lui er van kunnen overtuigen dat zij die vuurpijlen niet afgeschoten hadden. Dus achteraf viel het gelukkig mee. In Callao kwam de dokter weer aan boord bij ons en op zijn bekende vraag heb ik geantwoord het niet te weten omdat niemand het mij verteld had. De boosheid was gelukkig weg en de twee dagen die we er lagen zijn we samen overdag en 's avonds de wal opgegaan. We spraken af in de volgende haven, maar dat ging niet door. Zij waren er een uur eerder dan wij en er was nog maar één plaats beschikbaar.

Vanaf dat moment waren mijn contacten met Japanners alleen nog per brief. Er werd in die brieven wel steeds gevraagd of er een mogelijkheid was om naar Japan te komen. Dan gaat dat toch broeien.